

от доц. Цветослав Димитров Христов, преподавател по скулптура в НХА,
на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор” в
професионално направление 8.2. Изобразително изкуство, научна специалност.

Автор: доц. Пенчо Найденов Добрев

Тема: „Аспекти на пластическата проблематика в творчеството на Илия Илиев”

Научен ръководител: проф. дин Чавдар Попов, преподавател в катедра „Изкуствознание”
при ФИИ на НХА.

Със заповед от 2022 г. на Ректора на НХА съм определен за член на научното жури
за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Аспекти на
пластическата проблематика в творчеството на Илия Илиев” за придобиване на
образователната и научна степен ‘доктор’ в професионално направление 8.2. Изобразително
изкуство, научна специалност история на изобразителните изкуства.

Представеният от доц. Пенчо Найденов Добрев комплект материали на хартиен
носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на
НХА:

Докторантът е приложил, публикации.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Познавам творчеството на доц. Пенчо Добрев от края на 80-те години на XX век до
днес, все пак той е по-голям на години от мен. Докторанта в неговото творчество има
запомнящи се разработки в област на фигурата, фигуралната композиция и портрета. Има
период в неговото творческо развитие както и активни участия в международни
скулптурни симпозиуми.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Актуалност:

Представеният от доц. Добрев дисертационен труд с обем от 177 съдържа: увод, три
раздела/глави, заключение, самооценка за приносите на научния труд, публикации по

темата на научния труд, библиография, приложения, включени са общо 248 фигури, подкрепящи теоретичното изследване. Изграден коректно спрямо националните и вътрешно-институционалните изисквания към подобен труд. Темата е особено актуална днес в контекста на приноса на автори художници в конкретност проф. Илия Илиев и приноса му за оформяне и развитието на стенописта, пластичността в различните мозаячни техники, като изразно средство и част от архитектурно – художествения синтез и тенденциите в България от края на XX век и началото на XXI век, така също и приноса му в развитието на специалност „Стенопис” в НХА.

Пенчо Добрев познава състоянието на проблемът на изразните средства в релефа и стенописните техники. Обстойно изследва взаимодействията на плоскостта и триизмерното пространство на релефа, както и ролята на основа при стенописта за разбирането в някои техники на стенописта и в работите на Илия Илиев, в които тези взаимодействия много силно се проявяват. Акцент е поставен върху мозайката като най-обемна част от творчеството на Илия Илиев и го представя, като неизменно актуален и дискуссионен. Той разкрива разнопосочни и противоположни посоки на развитие. В настоящия труд са анализирани редица аспекти: взаимодействията на двуизмерните стенописни техники с релефа и триизмерната пластика.

Изяснени са някои неясноти, свързани с релефа, принципите на неговото изграждане и степените му по височина.

Разкрити са родството и връзките между някои стенописни техники като сграфито, мозайка и витраж, от една страна, и релефа и пластиката от друга. Дадени са примери от творчеството на Илия Илиев.

Разкрити са разликите между илюзорната пластичност, характерна за двуизмерните изкуства и реалната физическа пластичност, свързана с триизмерното пространство и качествата на материалите.

Докторанта подробно е представил творчеството на Илия Илиев в областта на мозайката. Голяма част от неговите мозайки са анализирани, класифицирани и групирани по степен на пластична активност. Показани са и примери за произведения, в които той съчетава двата принципа, характерни от една страна за създаване на илюзорна пластичност в равнината, а от друга, за изграждането на физическа пластичност в реалното триизмерно пространство.

Анализирани са и други пластични творби на Илия Илиев извън сферата на мозайката, ситуирани в целия диапазон от стенописните техники, през релефа и пластиката, до чистата архитектура

Изяснена е ролята на материалите и техниките за пластичното въздействие на неговите творби.

Разкрити са различните източници и пътища на осъществяване на пластичните идеи на автора. В конкретни примери е проследен творческият процес от идеите и рисунките до завършените произведения.

Показано е мястото на неговите пластични идеи и творчество в контекста на българското и световното пластично изкуство най-вече в сферата на мозайката.

Без да е монографичен, трудът може да послужи при създаването на монография за художника Илия Илиев от бъдещи изследователи¹.

Това което съществено ми направи впечатление в дисертационния труд е специфичната гледната точка на скулптор. Пенчо Добрев възприема и анализира творчеството на проф. Илия Илиев като такъв. Това прави трудът мултидисциплинарен и значим.

В заключение, по разработката на дисертационния труд можем да направим следните обобщения:

Изразните средства на пластиката стенописни техники като витраж, сграфито и мозайка съдържат голям пластичен потенциал и в някои свои форми изцяло се трансформират в пластика.

Връзката между релефа и пластиката от една страна и стенописните техники от друга, се проявява в най-разнообразни форми в творчеството на Илия Илиев. Пластичните търсения на автора се простират от двуизмерните стенописни техники до триизмерната пластика и архитектурата.

Пластичната активност на неговите мозайки градира от плоска шлайфана мозайка до изцяло пластични решения, изявяващи се в триизмерното пространство.

Материалите и техниките, които авторът използва, са от изключително значение за неговия творчески процес и често провокират у него нови идеи.

Проследяването на процеса на създаване на отделни творби от суровите идеи до тяхното възплъщаване в материал показва, че Илия Илиев според докторанта няма ясно определен подход при създаването на своите произведения и не следва предвидими пътища за тяхното изграждане.

Творчество на Илия Илиев може да бъде определено като принадлежащо към различни тенденции в пластичните изкуства на България и света от края на ХХ и началото на ХХІ век.

Творчеството на Илия Илиев се простира върху огромна територия от изкуства и жанрове – от архитектурата, през различни форми на 54 пластиката и скулптурата до пластичните стенописни техники.

Настоящия труд са анализирани редица аспекти на взаимодействията на двуизмерните стенописни техники с релефа и триизмерната пластика. Поради тази и други причини посочени в дисертационния труд той съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на Правилника на НХА за приложение на ЗРАСРБ. Пенчо Добрев *е придобил и притежава задълбочени теоретични знания и професионални способности по научна*

---

¹ Цитирам текстове от автора на дисертацията

специалност *Изкуствознание и изобразителни изкуства* като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване и **предлагам на катедреният съвет да бъде редставен на Научното жури за присъждане на образователната и научна степен „доктор“** на доц. Пенчо Добрев в професионално направление: 8.2 Изобразителни изкуства, научна специалност *Изкуствознание и изобразителни изкуства*.

30.06.2022 г.

Становище:
доц. Цветослав Христов